

**ENSTRÜMAN EŞLİKLİ UYGULAMALARIN İLKÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARINA
VE BAŞARILARINA ETKİSİ**

*THE EFFECT OF PRACTICES ACCOMPANIED BY INSTRUMENTS ON
THE ELEMENTARY STUDENTS' ACHIEVEMENT AND ATTITUDES TOWARDS
MUSIC LESSONS*

Bülent HALVAŞI* Alper AKGÜL Özcan ÖZBEK*****

*Geliş Tarihi: 20.06.2017
(Received)*

*Kabul Tarihi: 03.10.2017
(Accepted)*

ÖZ: Bu çalışmada enstrüman eşlikli uygulamaların ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik başarı ve tutumlarına etkisini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma, İlköğretim 6.sınıf öğrencileri, 2011-2012 bahar yarı yılı, ve eşlik çalgısı olarak piyano ile sınırlandırılmıştır. Deneysel modele göre yapılan araştırmada aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır: Enstrüman eşlikli uygulamaların öğrencilerin müzik dersi başarılarına yönelik etkisi nedir? Enstrüman eşlikli uygulamaların öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına etkisi nedir? Uygulama sonucunda, öğrencilerin müzik dersi başarı düzeylerinde ve müzik dersine yönelik tutum düzeylerinde gelişim olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma sonucunda, enstrüman eşlikli uygulamaların, müzik dersi gören öğrencilerin derse yönelik başarılarını ve tutumlarını önemli ölçüde ve olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: *Eşlik, Piyano, Müzik Eğitimi.*

ABSTRACT: This study aims to determine the effect of practices accompanied by instruments on the 6th grade students' achievement and attitudes towards music lessons. The study has sought answers to the following questions based on the experimental model: What are the effects of the practices accompanied by instrument on the students' success in the music lesson? What are the effects of the practices accompanied by instrument on the student's attitude towards the music lesson? According to this results, when the knowledge level of the students in the control group and experimental group was compared at the end of the experiment, the knowledge level of students in the experimental group was found to be higher than the control group students knowledge level. When the attitude of the students in the control group and experimental group towards music lesson is compared

* Yrd.Doç.Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

** Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü Öğretim Görevlisi.

*** Dr., Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Görevlisi.

at the end of the experiment, the attitude of students in the experimental group towards the lesson is found to be stronger than the control group students attitude.

Key Words: Accompany, Piano, Music Education

GİRİŞ

Bu çalışmada Müzik dersinde öğrencilere bilgiyi, beceriyi, duyguyu, sezgiyi bulma, anlama, kullanma ve o bilgiden yenilerini üretme davranışlarının kazandırılması amacı ile Dizgeli Öğretim modeline uygun bir alternatif çalgı eşlikli müzik dersi modeli geliştirme çalışması yapılmıştır.

Müzik eğitiminde eşlik kavramı önemli bir yere sahiptir. Özellikle okul müziğinde kullanılması gereken bir müzikal yapıtaşdır. Okul müziğinde öğretilen şarkılar çocukların gelişimini amaçlayan çok sesli, tek sesli şarkılardan oluşur. Bu şarkıları piyano kullanarak eşliklendirmek ve öğrencilere bu yolla öğretmek eğitimden beklenen verimin kalitesini arttırmaya yardımcı olur. Ne oranda arttırdığı her zaman merak konusu olmuştur. Çalgısını kullanan bir öğretmen dersin verimini ve kalitesini arttırdığı bilinmektedir¹

Müzik eğitimi kurumlarında verilen piyano eğitimi bireye sadece piyano çalabilmeyi öğretmekle kalmayıp piyanonun müzik öğretmenliği mesleği gereğince ne kadar faydalı ve uygulanabilir olabileceğini kavratması bakımından önemlidir. Çünkü bir müzik öğretmeni müzik derslerinde verilen ezgilere yaptığı eşliklerle öğrenciyi hem güdülemiş ve dersi aktif hale getirmiş hem de öğrenciye çok sesli duyma yetisini kazandırmış olur.²

Piyano, müzik eğitimcisinin elinde bir eğitim (çalgısı olarak etkili bir şekilde kullanıldığında, öğrencilere aşağıdaki müziksel davranışlar kazandırmada önemli rol oynar. Temel müzik bilgileri ve becerileri kazandırmak amacıyla; seslerin belletilmesi ve birbirleriyle olan ilişkilerinin kavratılmasında, seslerin belli kurallar çerçevesinde oluşturduğu dizi, akor, arpej, modalite, vb. müziksel kavramların öğretilmesinde, müziksel işitme, müziksel bellek ve müziksel dikkat ile müzik tasarlama-doğaçlama ve yaratma yeteneklerinin geliştirmesinde önemli bir öğretmen çalgısıdır. Öğrencilerin seslerini eğitmek amacıyla; ses alıştırmalarının çalışılmasında, okul şarkılarının öğretilmesinde, şarkılara eşlik yapılmasında, öğrencilerin sesine pes veya tiz gelen şarkıların başka tona/makama transpoze edilerek

¹ Serkan Demirtaş, *İlköğretim 7.Sınıf Müzik Dersinde Şarkıların Piyano Eşlikli Öğretilmesinin Öğrenci Kazanımlarına Etkileri* Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli 2011,s.10

² Burcu Kalkanoğlu, *Okul Şarkılarının Müzik Öğretmenlerinin Bilgi Ve Beceri Düzeyine Göre Piyano İle Eşliklenmesine Yönelik Bir Model Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007, s.10

seslendirilmesinde, koro çalışmaları için koro partileri ve koro partitürlerinin indirgenerek çalınmasında piyano etkili bir çalgıdır. Öğrencileri müzik tür, çeşit ve biçimleri hakkında bilgilendirmek amacıyla; Müzik tarihinin çeşitli dönemlerine ilişkin müzik tür ve çeşitlerinden örnekler sunmada, Türkiye'de yaşayan müzik tür ve çeşitlerine ilişkin örnekler çalmada, öğrencilere öğretilen şarkıların çözümlemesinin yapılmasında piyano etkili bir eşlik, dinleti çalgısı ve eğitim aracıdır. Öğrencilere müzik dinleme zevki ve alışkanlığı ile müziksel beğeni kazandırma ve geliştirme (zevk eğitimi) amacıyla; öğrencilerin istekleri ve beklentileri doğrultusunda yeri geldikçe pop, caz, blues, folk, rock, bando, mehter, dini, Türk halk, Türk sanat müziklerinin uygun örneklerini daha çekici ve etkili kılabilen bir çalgıdır. Öğrencilerle yapılan eğitici çalışmalarda (koro çalışmaları, etkinlikler, kutlamalar konserler vb.etkinliklerde) öğrencilerin solo, koro ve çalgı gruplarına yönelik parçalarının eşliklerini; gösteri ve dans gruplarının müziklerini, öğrencilerin sergiledikleri şiir, toplu konuşma koroları, piyes, tiyatro vb. etkinliklerin fon müziklerini çalmak gibi kaçınılmaz bir görevi yerine getirmede, piyano etkili ve vazgeçilmez bir çalgıdır.³

Bir müzik öğretmeninde bulunması gereken en önemli özelliklerden biri verilen bir ezgiye doğaçlama eşlik yapabilme becerisidir. Müzik öğretmenlerinin doğaçlama eşlik yapabilmesi için belirli bir bilgi birikimine sahip olması gerekir. Müzik derslerinde öğretilen okul şarkılarının piyano ile eşliklendirilmesi dersi daha ilgi çekici hale getirdiği gibi öğrencilere de birçok şey katmaktadır.⁴Bir şarkıya eşlik çalışmaları; müziksel işitme yeteneği, müzikal çözümleme, armoni-kontrpuan, eşlik yazımı bilgilerine ve bu amaçla yazılmış uygun örneklerin yeterince incelenip tüketilmesi ile yakından ilişkilidir. Armoni ve ezginin uyumlu ve seri bir şekilde bir araya getirilmesi, piyano ve değişik çalgılar ile eşlik edilmesi müzik öğretmenin bilgi ve becerilerinin uygulamaya anında aktarılmasıyla mümkündür.⁵Dizgeli Öğretim, belirlenmiş hedef davranışlar, içerik, eğitim ve sınav durumları ile dönüştürülen bir eğitim modelidir. Dizgeli Öğretim, öğrencinin müzik dersinde bilgiyi bulması, anlaması, kullanması ve yeni bilgiler üretmesini

³ Mansur Özen, *G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Piyanoyu Müzik Öğretmenliğinin Gereklere Doğrultusunda Kullanma Becerileri* Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1998, s. 28-30, 75, 76.

⁴ Burcu Kalkanoğlu, *Okul Şarkılarının Müzik Öğretmenlerinin Bilgi Ve Beceri Düzeyine Göre Piyano İle Eşliklenmesine Yönelik Bir Model Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007, s.13

⁵ Selçuk Bilgin, "Müzik Eğitiminde kullanılan Şarkıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Eşliklendirilmesi,Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006 Pamukkale Üniv.Eğitim.Fak. 2006,Denizli.

sağlayan bir model olabilir. Bu düşünceden hareketle halen uygulanmakta olan müzik deri programına alternatif olarak araştırmacı tarafından Dizgeli Öğretime göre müzik dersi öğretim modeli geliştirilmiştir. Dizgeli Öğretim modeline göre hazırlanan enstrüman eşlikli müzik dersi müfredatının ilk öğretim öğrencilerinin başarılarına ve tutumlarına yönelik etkisinin belirlenmesi düşüncesi araştırmanın problemini oluşturmuştur.

HİPOTEZLER

Bu araştırmanın amacı, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının, ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutum ve başarılarına olan etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu doğrultuda araştırmanın hipotezleri iki ana başlık altında toplanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hipotezler öngörülmektedir:

1. Öğrencilerin Müzik Dersi Başarılarına İlişkin Hipotezler

- a) Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi son-test ortalama puanları ön-test ortalama puanlarından daha yüksektir.
- b) Kontrol grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında anlamlı fark yoktur.
- c) Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi son-test ortalama puanları, kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi son-test puanlarından daha yüksektir.

Öğrencilerin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Hipotezler

- d) Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Tutum Ölçeği son-test ortalama puanları ön-test ortalama puanlarından daha yüksektir.
- e) Kontrol grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Tutum Ölçeği son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında anlamlı fark yoktur.
- f) Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Tutum Ölçeği son-test ortalama puanları, kontrol grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Tutum Ölçeği son-test puanlarından daha yüksektir.

İNCELEME

Müzik dersi için geliştirilen programın etkililiğinin sınanmasına yönelik olarak iki sınıf seçilecektir. Sınıflar deney ve kontrol grupları olarak ikiye ayrılmıştır. Grupları oluşturan öğrencilerin her biri uygulama öncesine kadar denk düzeyde müzik eğitimi almış olacaktır. Deney grubunda 10 haftalık bir dönem boyunca araştırmacı tarafından müzik dersi için Dizgeli Öğretime göre geliştirilen enstrüman eşlikli müzik eğitimi uygulanacak, kontrol grubunda dersin öğretmeni tarafından geleneksel öğretimi sürdürülecektir.

Tablo 1: Deney ve kontrol gruplu Ön-Test ve Son-Test Deseni

Gruplar	R	Ön-test Puanları	Bağımsız Değişken	Son-test Puanları
G ₁	R	T _{1.1.}	Enstrüman	T _{3.2.}
G ₂	R	T _{2.1.}	Eşlikli Eğitim	T _{4.2.}

ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, İstanbul İli

Tablo 2: Öğrencilerin frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	Deney Grubu (N=30)		Kontrol Grubu (N=30)	
	f	%		%
Kız	15	50,0	4	46,7
Erkek	15	50,0	6	53,3
Toplam	30	100,0	0	100,0

Kadıköy İlçesinde faaliyet gösteren Murat Paşa İlköğretim Okulu eğitimine devam eden 6. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma iki farklı sınıfta uygulanmıştır. Sınıflardan biri, deney diğeri kontrol grubu olarak seçilmiştir. Kız ve erkek öğrencilerin dengesi seçilen sınıflarda eşit olduğundan dolayı bu sınıflarla çalışmanın yapılması uygun görülmüştür. Bahar dönemi ilköğretim 6. Sınıf müzik dersinde dizgeli eğitim sistematığı ile hazırlanmış eşlikli müzik dersi (programlandırılmış) ve klasik öğretime göre ders işleyen grupların frekans dağılımları Tablo 2’de özetlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin frekanslarına ilişkin dağılım Tablo 2’deki gibidir. Deney grubunda yer alan öğrencilerin yarısı kız (%50,0) ve diğeri yarısı erkektir. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise %46,7’si kız, kalan %53,3’ü erkektir. Her iki gruptaki öğrencilerin toplam sayıları ise 30’dur. Bu öğrencilerin müzik dersleri için araştırmacı tarafından tasarlanan araştırma deseni aşağıdaki gibidir.

Araştırma kapsamında 2011-2012 eğitim-öğretim yılı müzik dersinde dizgeli

(programlandırılmış) öğretime göre hazırlanan 10 haftalık enstrüman eşlikli müzik eğitim modeli deney grubuna uygulanırken; kontrol grubuyla, var olan normal süreçte eğitim-öğretime devam edilmiştir. Araştırma için tasarlanan uygulamalar aşağıda, Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Araştırma deseni

Gruplar	Ön-test	Uygulama	Son-test
Deney Grubu	MDBT MDTÖ	Enstrüman Eşlikli Müzik Dersi Prg.	MDBT MDTÖ
Kontrol Grubu	MDBT MDTÖ	Klasik Uygulama (normal süreç)	MDBT MDTÖ

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amaçları doğrultusunda iki veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan biri araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dersine hazır bulunuşluk düzeylerini ölçmek üzere, bizzat araştırmacı tarafından geliştirilen Müzik Dersi Başarı Testi ve diğeri ise öğrencilerin müzik dersine karşı tutumlarının belirlemek üzere Otacıoğlu (2007) tarafından geliştirilen Müzik Dersi Tutum Ölçeğidir.

3.3.1. Müzik Dersi Başarı Testi

Araştırmaya katılan ilköğretim 6. Sınıf öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrası müzik dersi başarı durumlarını ölçmek üzere araştırmacı Alper Akgül⁶ tarafından çoktan seçmeli (4 seçenekli) 80 soruluk bir Müzik Dersi Başarı Testi hazırlanmıştır. Müzik Dersi Başarı Testinin puanlamasında doğru (1) ve yanlış (0) olmak üzere iki dereceli puanlama yapılmıştır. Belirlenen hedef davranışlar kapsamında; kavramlar bilgisine, sınıflama bilgisine, ilkeler bilgisine, ilkeleri açıklayabilme yetisine, ilkeleri kullanabilme yetisine ve öğelerine ayırabilme yetisine yönelik hazırlanan bu 80 maddelik Müzik Dersi Başarı Testi, asıl çalışmada kullanılmadan önce güvenilirlik hesaplamaları için, İstanbul İli Kadıköy İlçesi Muratpaşa İlköğretim Okulu’nda öğrenim gören 130 öğrenciye uygulanmıştır.

Müzik Dersi Başarı Testinin 80 sorusu için güvenilirlik katsayısı (Cronbach’s Alpha) $\alpha=0,723$ olarak bulunmuştur. Bu değer, başarı testinin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Ancak Madde-Toplam Korelasyon

⁶ Alper Akgül, *Enstrüman Eşlikli Uygulamaların İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Başarı ve Tutumlarına Etkisi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul, 2013

katsayılarına bakıldığında Madde 3, 14, 15, 22, 25, 29, 31, 37, 44, 47, 50, 52, 66 ve 72'nin korelasyon katsayılarının çok düşük (0,023 ile 0,089 arasında) ve bu maddeler silindiğinde testin genel güvenilirlik katsayısının da (α) 0,814'e kadar yükselebileceği bulunmuştur. Madde analizinde güvenilirliği düşüren bu 14 maddenin çıkarılması durumunda Müzik Dersi Başarı Testinin güvenilirliğinin oldukça yükseleceği anlaşıldığından, bu maddelerin çıkarılmasına karar verilmiştir.

İlk madde analizi sonrası Müzik Dersi Başarı Testinin güvenilirliğini düşürdüğü anlaşılan 14 maddenin çıkarılması sonrası yapılan ikinci madde analizine göre başarı testinin güvenilirliği $\alpha= 0,819$ olarak hesaplanmıştır. Bu değer, maddelerin tek bir boyut (test) olarak kullanılabilmesini, maddeleri arasında yüksek derecede güvenilirliğinin olduğunu göstermektedir. Madde-Toplam Korelasyon katsayılarının da 0,370 ile 0,713 arasında değiştiği bulunmuş ve 66 madde arasında yeterli bir ilişki olduğu anlaşılmıştır.

Tabloda görüldüğü üzere deney ve kontrol grupları öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi ortalama puanları arasında anlamlı fark olmadığından, müzik

Tablo 4: Öğrencilerin müzik dersi başarı testi ön-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi (N=60)

Test	Grup	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s _h	t	sd	p
Başarı Testi (Ön)	Deney Grubu	30	26,92	3,57	1,03	0,71	58	0,479
	Kontrol Grubu	30	27,29	3,11	1,12			

*Fark $p<0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

dersine hazır bulunuşluk bakımından birbirlerine denktir ve çalışma için uygundurlar.

Müzik Dersi Tutum Ölçeği

Araştırmada kullanılan ikinci ölçme aracı, öğrencilerin müzik dersine karşı tutumlarını ölçen ve Otacıoğlu⁷ tarafından 2007 yılında geliştirilen "Müzik Dersi

⁷ Sena Gürşen Otacıoğlu Müzik Dersi Tutum Ölçeği, İstanbul,2007

Tutum Ölçeği” olmuştur (EK-2). Otacıoğlu tarafından ilköğretim 5, 6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin müzik dersi ile ilgili düşüncelerini öğrenmek amacıyla geliştirilen 5’li likert tarzı 28 maddelik bu ölçeğin Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı 0,820 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 5: Öğrencilerin Müzik Dersi Tutum Ölçeği ön-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi (N=60)

Ölçek (Test)	Grup	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	sh	t	sd	p
Müzik Dersi Tutum Ölçeği (Ön)	Deney Grubu	30	3,3	0,3	0,0	0,9	58	0,3
	Kontrol Grubu	30	3,4	0,3	0,0	4		6

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Bu sonuç, deney ve kontrol gruplarının çalışma için uygun olduklarını, müzik dersine ilişkin tutumlarının denk düzeyde olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen verilerle ilgili aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

1. Çalışma gruplarını oluşturan öğrencilerin deney ve kontrol gruplarına ve cinsiyetlerine göre dağılımlarını özetlemek açısından frekans (N) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır (Tablo 2).

2. Öğrencilerin araştırmada kullanılan Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Dersi Tutum Ölçeğinden aldıkları ortalama puanları (\bar{X}) ve standart sapmaları değerleri (ss) hesaplanmıştır.

3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Dersi Tutum Ölçeği puanlarının normallik dağılımı gösterip göstermediğini araştırmak için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır.

4. Öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Dersi Tutum Ölçeği ön-test puanları ile başarı testi ve müzik tutum ölçeği son-test puanlarının deney veya kontrol grubunda bulunmalarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak amacıyla, normallik varsayımı sağlandığından, ilişkisiz (bağımsız) gruplar t-testi yapılmıştır.

5. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ve müzik tutum ölçeği ön-test puanları ile Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Tutum Ölçeği son-test puanlarının cinsiyetlerine bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmak

üzere, normallik varsayımı sağlandığından, ilişkisiz (bağımsız) gruplar t-testi yapılmıştır.

6. Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Dersi Tutum Ölçeği ön-test puanları ile Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Tutum ölçeği son-test puanları arasında ve kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ve müzik tutum ölçeği ön-test puanları ile Müzik Dersi Başarı Testi ve Müzik Dersi Tutum Ölçeği son-test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını araştırmak üzere ilişkili gruplar t-testi uygulanmıştır.

Tüm istatistiksel hesaplamalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Anlamlılık değeri, .05'ten küçük ($p < .05$) bulunduğu bağımsız değişkenlerin grupları (deney-kontrol grupları, kız-erkek grupları) arasındaki farklılıklar veya ilişkiler "anlamlı" olarak kabul edilmiş ve sonuçlar buna göre değerlendirilmiştir.

Müzik Dersi Başarı Testine İlişkin Bulgular

Tablo 6: Öğrencilerin, Müzik Dersi Başarı Testine ilişkin betimsel istatistikler

Test	Deney Grubu (N=30)				Kontrol Grubu (N=30)			
	En Düşük	En Yüksek	A.O.	ss	En Düşük	En Yüksek	A.O.	ss
Başarı Testi (Ön)	11,8	32,20	26,9	3,5	18,6	45,7	27,2	3,1
Başarı Testi (Son)	18,6	100,00	85,8	8,3	16,9	48,8	38,0	5,6

Deney grubu öğrencilerinin dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öncesi müzik dersine yönelik başarı puanlarının ortalaması $26,92 \pm 3,57$ iken uygulama sonrası bu puan $85,80 \pm 8,38$ olmuştur. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin başarı testi ön-test puanları ortalaması ise $27,29 \pm 3,11$ iken son-testte $31,05 \pm 5,63$ 'e yükselmiştir

H₁₀ = Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

H₁₁ = Deney grubu öğrencilerinin Müzik Dersi Başarı Testi son-test ortalama puanları ön-test ortalama puanlarından daha yüksektir.

Tablo 7: Deney grubundaki öğrencilerin müzik dersi başarı testi ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkili gruplar t-testi

Grup	Test	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s_h	t	sd	p
Kız	Ön-test	15	20,34	5,28	1,36	27,89	14	0,000**
	Son-test	15	88,70	6,33	1,63			
Erkek	Ön-test	15	23,61	5,54	1,48	9,24	14	0,000**
	Son-test	15	82,69	21,91	5,86			
Deney Grubu Genel	Ön-test	30	26,92	3,57	1,03	18,85	29	0,000**
	Son-test	30	85,80	8,38	2,95			

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tabloda görüleceği üzere deney grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine ilişkin uygulanan müzik dersi başarı testi puanları, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öncesi ve sonrası hem kız, hem erkek hem de tüm öğrenciler için anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır.

Kız öğrencilerin müzik dersi başarı testi ön-test puanları ile son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu [$t_{(14)}=27,89$ ve $p < ,001$] ve bu farkın piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması sonrası lehine olduğu bulunmuştur ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=20,34$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=88,70$). Benzer şekilde, erkek öğrencilerin de başarı testi ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu [$t_{(14)}=9,24$ ve $p < ,001$] ve farkın son-test puanları lehine olduğu bulunmuştur ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=23,61$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=82,69$).

Deney grubunda yer alan öğrencilerin tümü üzerinde yapılan müzik dersi başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında da öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur [$t_{(29)}=18,85$ ve $p < ,001$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, öğrencilerin dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması sonrası başarı puanlarının ciddi bir oranda yükseldiği görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=26,92$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=85,80$). Dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öğrencilerin müzik dersine ilişkin başarılarını yükselttiği anlaşıldığından alternatif hipotez H_{11} doğru kabul edilmiştir.

H_{20} = Kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında anlamlı fark vardır.

H₂₁ = Kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

Tablo 8: Kontrol grubundaki öğrencilerin müzik dersi başarı testi ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkili gruplar t-testi

Grup	Test	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s _h	t	sd	p
Kız	Ön-test	15	21,91	6,74	1,80	2,73	14	0,017*
	Son-test	15	27,36	3,48	0,93			
Erkek	Ön-test	15	24,05	5,72	1,43	2,20	14	0,044*
	Son-test	15	27,22	3,57	0,89			
Kontrol Grubu Genel	Ön-test	30	27,29	3,11	1,12	3,52	29	0,009*
	Son-test	30	38,05	5,63	0,66			

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tümüne ait müzik dersi başarı testi ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında da öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur [$t_{(29)}=3,52$ ve $p < 0,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, çok büyük bir fark olmasa da öğrencilerin müzik dersi başarı testi son-test puanlarında bir yükselme olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=27,29$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=38,05$). Klasik, var olan süreçle müzik dersi öğretimi yapılan kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test puanlarının daha yüksek olması nedeniyle alternatif hipotez **H₂₁** yanlış kabul edilmiştir.

H₃₀ = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test ortalama puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

H₃₁ = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test ortalama puanları, kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi son-test puanlarından daha yüksektir.

Tablo 9: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin müzik dersi başarı testi son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkisiz gruplar t-testi (N=60)

Test/Ölçek	Grup	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s _h	t	sd	p
Müzik dersi başarı testi	Deney Grubu	30	85,80	8,38	2,95	21,08	58	0,000**
	Kontrol Grubu	30	38,05	5,63	0,66			

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersi öğrenimi süreci sonrası tekrar uygulanan müzik dersi başarı testi puanlarının (son-test) karşılaştırılması sonucu grupların müzik dersi başarı testi puanları arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(58)}=21,08$ ve $p < ,001$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programı ile öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin müzik dersi başarı testi puanlarının kontrol grubu öğrencilerinin puanlarından daha yüksek olduğu anlaşılmıştır (Deney Grubu $\bar{X}_{\text{Son-test}}=85,80$ ve Kontrol Grubu $\bar{X}_{\text{Son-test}}=38,05$). Dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öğrencilerin müzik dersine ilişkin başarılarını, var olan müzik dersi öğretimi programına göre daha fazla yükselttiğinden alternatif hipotez **H3₁** doğru kabul edilmiştir.

Müzik Dersi Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu alt bölümünde, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulandığı deney grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları (görüşleri) ile mevcut uygulama ile müzik öğretime devam edilmiş kontrol grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları (görüşleri) arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

Tablo 10: Öğrencilerin, Müzik Dersi Tutum Ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler

Ölçek (Test)	Deney Grubu (N=30)				Kontrol Grubu (N=30)			
	En Düşük	En Yüksek	A.O.	ss	En Düşük	En Yüksek	A.O.	ss
Tutum (Ön-test)	2,61	3,93	3,11	0,36	2,57	3,96	3,15	0,39
Tutum (Son-test)	2,79	3,96	3,59	0,29	2,36	4,04	3,40	0,38

Müzik Dersi Tutum Ölçeğinin uygulanmasında öğrencilere kendi görüşlerine göre verilen 28 maddesini değerlendirmeleri istenir. İşaretlenen seçeneklere ilişkin puanların ortalaması alınarak öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumları

belirlenir ve ortalama puan 5,00'e yaklaştıkça olumlu tutumdan, 1,00 yaklaştıkça ise olumsuz bir tutumdan bahsedilebilir.

Tablo 14'de çalışma grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarını gösterir betimsel istatistikler çalışma öncesi ve sonrası olmak üzere özetlenmiştir. Buna göre, hem deney hem de kontrol grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarında olumlu bir gelişme olduğu görülmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öncesi müzik dersine yönelik tutumlarına ilişkin puanlarının ortalaması $3,11 \pm 0,36$ iken uygulama sonrası bu puan $3,59 \pm 0,29$ olmuştur. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına ilişkin puanları ortalaması ise $3,15 \pm 0,39$ iken son-testte $3,40 \pm 0,38$ olmuştur.

Grupların müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılaşmalar olup olmadığına ilişkin oluşturulan hipotezleri sınamak için yapılan testlerin sonuçları aşağıda sırasıyla sunulmuştur.

H₄₀ = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

H₄₁ = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları ön-test ortalama puanlarından daha yüksektir.

Tablo 11: Deney grubundaki öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkili gruplar t-testi

Grup	Test	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s _h	t	sd	p
Kız	Ön-test	15	3,21	0,27	0,07	2,14	14	0,011*
	Son-test	15	3,50	0,31	0,08			
Erkek	Ön-test	15	3,18	0,44	0,12	2,11	14	0,013*
	Son-test	15	3,47	0,29	0,08			
Deney Grubu Genel	Ön-test	30	3,11	0,36	0,07	2,93	29	0,003*
	Son-test	30	3,59	0,29	0,05			

*Fark $p < 0,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 11'de görüleceği üzere deney grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum testi puanları, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli

müzik dersi programının uygulanması öncesi ve sonrası hem kız, hem erkek hem de tüm öğrenciler için anlamlı bir şekilde farklılaşmıştır.

Deney grubunda yer alan tüm öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırılmasında da öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur [$t_{(29)}=2,93$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlara bakıldığında öğrencilerin dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması sonrası müzik dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=3,11$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=3,59$). Bu nedenle, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programının uygulanması öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, alternatif hipotez **H4₁**, deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanlarının ön-test ortalama puanlarından daha yüksek olduğu doğru kabul edilmiştir.

H5₀ = Kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında anlamlı fark vardır.

H5₁ = Kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları ile ön-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

Tablo 12: Kontrol grubundaki öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği ön-test ve son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkili gruplar t-testi

Grup	Test	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s _h	t	sd	p
Kız	Ön-test	15	3,28	0,38	0,10	1,41	14	0,083
	Son-test	15	3,46	0,39	0,10			
Erkek	Ön-test	15	3,03	0,39	0,10	2,57	14	0,007*
	Son-test	15	3,34	0,34	0,09			
Kontrol Grubu	Ön-test	30	3,15	0,39	0,07	2,36	29	0,009*
Genel	Son-test	30	3,40	0,38	0,07			

*Fark $p<,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 12 ve Şekil 4’de var olan müzik öğretim sürecinin uygulandığı kontrol grubunu oluşturan öğrencilerin müzik dersine ilişkin tutum puanları yer almaktadır. Yapılan ilişkili gruplar t-testine göre, erkek ve kontrol grubunun geneli için müzik dersi tutum ölçeği ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı farklılaşmalar bulunmuştur.

Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin tümüne ait müzik dersi tutum ölçeği ön-test ve son-test puanları karşılaştırılmasında öğrencilerin son-test puanları lehine bir farklılık olduğu bulunmuştur [$t_{(29)}=2,36$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, kontrol grubundaki öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği son-test puanlarında bir yükselme olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Ön-test}}=3,15$ ve $\bar{X}_{\text{Son-test}}=3,40$). Kontrol grubundaki öğrencilerin verilen müzik öğretimi sonrası müzik dersine karşı tutumlarının daha olumlu olması nedeniyle alternatif hipotez H_{51} yanlış kabul edilmiştir.

H_{60} = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları ile kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları arasında fark yoktur.

H_{61} = Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları, kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test puanlarından daha yüksektir.

Tablo 13: Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin müzik dersi tutum ölçeği son-test puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin ilişkisiz gruplar t-testi (N=60)

Test/Ölçek	Grup	Betimsel İstatistikler				t-test		
		n	\bar{X}	ss	s_h	t	sd	p
Müzik Dersi Tutum Ölçeği	Deney Grubu	30	3,59	0,29	0,05	2,02	58	0,039*
	Kontrol Grubu	30	3,40	0,38	0,07			

*Fark $p<,05$ düzeyinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin müzik dersi öğrenimi süreci sonrası tekrar uygulanan müzik dersi tutum ölçeği puanlarının (son-test) karşılaştırılması sonucunda, grupların müzik dersine yönelik tutumları (görüşleri) arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın deney grubundaki öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(58)}=2,02$ ve $p<,05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, dizgeli öğretime göre geliştirilen piyano eşlikli müzik dersi programı ile öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının kontrol grubu öğrencilerine göre daha olumlu olmuştur (Deney Grubu $\bar{X}_{\text{Son-test}}=3,59$ ve Kontrol Grubu $\bar{X}_{\text{Son-test}}=3,40$). Deney grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-test ortalama puanları, kontrol grubu öğrencilerinin müzik dersi tutum ölçeği son-

test puanlarından daha yüksek bulunduğundan alternatif hipotez **H6₁** doğru kabul edilmiştir.

SONUÇ

Bu araştırmada dizgeli eğitime dayalı olarak ilköğretim müzik dersleri için geliştirilen eşlikli müzik dersi etkinlikleri 6. Sınıf öğrencilerine uygulanmış, bu uygulama sonucunda öğrencilerin müzik dersi başarı düzeylerinde ve müzik dersine yönelik tutum düzeylerinde gelişim olup olmadığı incelenmiştir. Araştırma elde edilen sonuçlara dayanarak aşağıdaki öneriler ileri sürülmektedir:

1. Araştırmanın ilköğretimin diğer kademelerinde de uygulanması müzik eğitimi açısından faydalı olacaktır.
2. Araştırma sonucuna göre çalgı eşliğinin öğrencilerin müzik dersine yönelik başarılarını arttırdığını ortaya koymuştur. Çalgı eşliğinin başarıya yönelik etkisinin yanı sıra öğrencilerin çoksesli müziği duymaları ve benimsemeleri açısından da önemli olan eşlik faktörünün müzik öğretmenleri tarafından dikkate alınıp eşlikli ders yapması gerekir.
3. Müzik kültürünün ve sanat zevkinin bireye aktarımında rol model olan müzik öğretmenlerinin, öğrencilerin çok seslilikle tanışmalarında daha etkili olabilmeleri için kendilerini bu alanda geliştirmeleri gerekir.
4. Müzik öğretmenlerinin kullanması için yazılan piyano eşlikli şarkı dağarlarına, eşliklerin yanı sıra şarkıların akor şifreleri de eklenmeli, şarkıların eşlikleri öğretmenlerin piyano çalabilme düzeyleri göz önünde tutularak yazılmalıdır.
5. Müzik öğretmenin piyano ve çalgı seviyesi farklı düzeyde olduğu için hazırlanan şarkı dağarlarının ve eşlikli albümlerin içerisinde farklı seviyelerde çalgı eşliklemeleri olması öğretmenlerin eşlik yaparken yaşadığı sıkıntıları azaltabilir. İstiklal Marşı'nın değişik şekilde kolaydan zora doğru eşlikleri mevcuttur. Bunun gibi yazılan her şarkının farklı seviyeler için eşlik düzenlemeleri yapılması gerekmektedir.
6. Okullarda öğretmenlerin eşlikli müzik dersi işlemlerini sağlayacak alt yapı çalışmaları yapılmalı, müzik sınıflarına dijital piyano veya elektronik org desteği ile müzik yapmaları sağlanmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu konuda gereken desteği okullara sağlayacak kaynakları bulması gerekir.
7. Eğitim fakülteleri programlarında öğretmen adaylarının doğaçlama olarak eşlik yapabilme yeteneklerinin geliştirilmelerine yönelik etkinlikler ve dersler konulmalıdır. Müzik Öğretmeni yetiştirilmesine yönelik çalışmalarında bulunan program geliştirme uzmanlarının, akademisyenlerin ve ilgili birimlerin bu konuya dikkat etmeleri gerekir.

8. Halen var olan eşlik dersi ve piyano dersinin, dersleri veren akademisyenler tarafından dersler arası bağlantı kurularak bu derslerin öğretmen adayının piyanoyla eşlik yapabilme seviyesini yükseltecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Eşlik dersinin piyano ve armoni dersi ile koordineli bir şekilde işlenmesi, bu dersler içinde eşlik yapabilmeye yönelik uygulamalar ve etkinlikler konulmalıdır.
9. Müzik öğretmenlerinin ve müzik öğretmeni adaylarının Piyano ile bir şarkıya eşlik edememe sorunu müzik eğitimi alanında yapılan bir çok araştırmada ortaya konmuştur. Geçtiğimiz 20 yıla yakın bir süre içinde yapılan bir çok araştırmada ortaya çıkan bu ana problemin hala giderilememiş olması düşündürücüdür. Yapılan tezlerdeki öneriler göz önüne alınarak Müzik öğretmeni yetiştirme programlarında bu sorunun çözümüne yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

KAYNAKÇA

Akgül, Alper.”Enstrüman Eşlikli Uygulamaların İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Başarı ve Tutumlarına Etkisi,” Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul, 2013.

Bilgin, Selçuk. “ Müzik Eğitiminde kullanılan Şarkıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Eşliklendirilmesi”, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26-28 Nisan 2006 Pamukkale Üniv. Eğitim Fak. Denizli, 2006.

Brings, A., Burkhard, C., Kamien, R., Kraft, L., Pershing, D., “Keyboard Harmony,” New York, W.W. Norton And Company. Inc. S. s.40.41 (Bilgin 2006 ‘dan alıntı).

Demirtaş, Serkan. “ İlköğretim 7.Sınıf Müzik Dersinde Şarkıların Piyano Eşlikli Öğretilmesinin Öğrenci Kazanımlarına Etkileri” Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli, 2011.

Kalkanoğlu, Burcu, “Okul Şarkılarının Müzik Öğretmenlerinin Bilgi Ve Beceri Düzeyine Göre Piyano İle Eşliklenmesine Yönelik Bir Model Önerisi.” Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007

Otacıoğlu, Sena Gürşen. Müzik Dersi Tutumölçeği, İstanbul, 2007.

Özen, Mansur, “ G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Piyano Müzik Öğretmenliğinin Gereklere Doğrultusunda Kullanma” Becerileri Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, s. 28-30, 75, 76 Ankara, 1998

